

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 605/2016-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. októbra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť Všeobecnej úverovej banky, a. s., Mlynské nivy 1, Bratislava, zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Šinkovicom, ČERNEJOVÁ & HRBEK, s. r. o., Kýčerského 7, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 Cob 285/2014 z 9. júna 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Všeobecnej úverovej banky, a. s., o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. septembra 2016 doručená sťažnosť Všeobecnej úverovej banky, a. s., Mlynské nivy 1, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“)

a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Cob 285/2014 z 9. júna 2016 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“ alebo „napadnuté rozhodnutie“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je stranou v spore (žalovanou v 1. rade) vedenom pred Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 23 Cb 177/2011, ktorého predmetom je rozhodovanie o žalobe [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“) o zaplatenie 794 640,81 € s príslušenstvom.

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 23 Cb 177/2011 z 10. júna 2014 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodol, že konanie v časti o zaplatenie sumy 8 060,82 € spolu s 9,25 % úrokom z omeškania ročne od 31. októbra 2011 do zaplatenia zastavuje; sťažovateľka je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 662 132,90 € spolu s 9,25 % úrokom z omeškania ročne od 31. októbra 2011 do zaplatenia (ďalej len „výrok II rozsudku okresného súdu“) a vo zvyšku okresný súd žalobu proti sťažovateľke zamietol. Súčasne okresný súd proti žalovanému v 2. rade ([REDAKOVANÉ], súdny exekútor) žalobu zamietol a súčasne rozhodol o trovách konania.

4. Na základe odvolania podaného všetkými stranami sporu krajský súd napadnutým rozhodnutím rozhodol, že rozsudok okresného súdu v napadnutej vyhovujúcej časti proti sťažovateľke v časti o zaplatenie sumy 92 227,67 € spolu s úrokom z omeškania 9,25 % ročne od 31. októbra 2011 do zaplatenia a vo výroku o trovách konania súvisiacich s konaním vo veci samej zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie a vo zvyšnej napadnutej vyhovujúcej časti proti sťažovateľke rozsudok súdu prvého stupňa potvrdzuje (ďalej len „výrok I rozsudku krajského súdu“). V napadnutej zamietajúcej časti proti sťažovateľke rozsudok okresného súdu potvrdil; v napadnutej časti, v ktorej súd prvého stupňa rozhodol o náhrade trov konania proti sťažovateľke v súvislosti so zastavením konania, ho potvrdil a v časti náhrady trov konania priznanej žalovanému v 2. rade rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

5. Sťažovateľka podáva sťažnosť v rozsahu tej časti výroku I rozsudku krajského súdu, ktorou odvolací súd potvrdil výrok II rozsudku okresného súdu smerujúceho proti sťažovateľke.

6. Podľa sťažovateľky najdôležitejšou hmotnoprávnou otázkou tohto sporu bola interpretácia platnej právnej úpravy tzv. reúverovania a posúdenie, či tzv. reúverovanie predstavuje prípustnú a zákonom dovolenú alebo, naopak, neprípustnú a priamo zákonom zakázanú formu poskytnutia úveru. Hlavnou úlohou súdov oboch inštancií malo byť posúdenie ne/platnosti zmluvy o úvere č. 172/2003 z 3. novembra 2003 uzavretej medzi sťažovateľkou ako veriteľom a žalobcom ako dlžníkom, ako aj skutočnosti, či došlo k poskytnutiu úveru na základe takej zmluvy o úvere.

7. Sťažovateľka ďalej uviedla, že konaniu, ktorého výsledkom je namietaný rozsudok krajského súdu, chronologicky predchádzalo konanie vedené na okresnom súde ako súde prvej inštancie vedené pod sp. zn. 23 Cb 229/2005, ktorého stranami boli v rovnakom procesnom postavení žalobca a sťažovateľka. Okresný súd žalobe vyhovel rozsudkom sp. zn. 23 Cb 229/05 z 15. marca 2007, pričom svoje rozhodnutie okrem iného odôvodnil tým, že zmluva o úvere, ktorou sa zmluvné strany dohodnú o reštrukturalizovaní predchádzajúceho úveru medzi tými istými zmluvnými stranami (t. j. ide o tzv. reúverovanie), je neplatná, a to priamo zo zákona – pre obchádzanie zákona a nemožnosť plnenia. Na základe odvolania sťažovateľky krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cob 103/2007 toto rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil a žalobu zamietol. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v trojčlennom senáte zloženom z predsedu [REDAKOVANÉ] a členiek – sudkýň [REDAKOVANÉ] odvolacie rozhodnutie svojím rozsudkom sp. zn. 2 Obdo 6/2007 z 28. mája 2008 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie s odôvodnením, že zmluva o úvere, ktorou sa reštrukturalizuje, t. j. reúveruje pôvodný úver medzi tými istými zmluvnými stranami, je absolútne neplatná. Následne krajský súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu rozsudkom sp. zn. 1 Cob/207/2008 zo 4. júna 2009 potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie v neprospech sťažovateľky. Po doručení dovolacieho rozhodnutia sa sťažovateľka

obrátila podnetom na generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ktorý potvrdzujúce rozhodnutie krajského súdu napadol mimoriadnym dovolaním. Najvyšší súd však mimoriadne dovolanie v prekvapivo rovnako zloženom 3-člennom senáte (t. j. zloženom z predsedu [REDAKOVANÉ] a členiek – sudkýň [REDAKOVANÉ]) ako v prípade rozhodnutia o dovolaní svojím rozsudkom sp. zn. 1 M Obdo 4/2010 z 22. septembra 2010 zamietol.

8. Napriek uvedenému okresný súd, ako aj krajský súd v právnej veci, ktorá je predmetom tejto sťažnosti, podľa sťažovateľky nekriticky prevzali právny názor dovolacieho súdu (konkrétne jediného senátu zloženého z predsedu [REDAKOVANÉ] a členiek – sudkýň [REDAKOVANÉ]) z chronologicky skoršieho súdneho konania a základnú hmotnoprávnu otázku zodpovedali rovnako, a to rovnako nesprávne. Urobili tak bez toho, aby vyslovili vlastný právny názor k uvedenej rozhodujúcej hmotnoprávnej otázke, a zároveň bez toho, aby vysvetlili, v čom je mylný a nesprávny čo i len jeden z množstva hmotnoprávných argumentov sťažovateľky prezentovaných v tomto konaní.

9. Sťažovateľka ďalej namietala, že súčasná a prevládajúca judikatúra najvyššieho súdu (napr. rozhodnutie sp. zn. 4 Obo 157/2004 z 27. marca 2012), ako i ústavného súdu (napr. IV. ÚS 20/2012-22 z 12. januára 2012), ktorú konajúce súdy z neznámeho dôvodu úplne ignorovali, dáva jednoznačne za pravdu sťažovateľke, keď tzv. reuverovanie považuje za právny úkon možný a zákonom dovolený, určite nie úkon zákonom zakázaný.

10. Z uvedeného podľa sťažovateľky nepochybne vyplýva, že právny názor o neprípustnosti tzv. reuverovania prezentovaný v dovolaciach rozhodnutiach z chronologicky skoršieho súdneho konania, ktoré nekriticky prevzali okresný súd ako i krajský súd a premietli ho do riešenia základnej hmotnoprávnej otázky dotknutého sporu, je právnym názorom nesprávnym, ktorý nemá oporu v Obchodnom zákonníku ani inom právnom predpise právneho poriadku Slovenskej republiky; je bezpochyby prekonaným neskoršou dovolacou judikatúrou najvyššieho súdu, ako i judikatúrou ústavného súdu. Sťažovateľka poukázala aj na skutočnosť, že tento evidentne nesprávny právny názor sa na

najvyšších súdnych inštanciách objavil iba v jednom senáte najvyššieho súdu (vedenom [REDACTED]).

11. Podľa sťažovateľky nesprávne hmotnoprávne posúdenie základnej hmotnoprávnej otázky sporu v spojení s procesnými pochybeniami vo veci konajúcich všeobecných súdov predstavujú porušenie jej základného práva na spravodlivý proces.

12. Sťažovateľka tiež uviedla, že proti napadnutému rozhodnutiu podala v zákonnej lehote dovolanie v zmysle § 419 a nasl. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), a to s poukazom na ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a c) a § 420 písm. f) CSP. Pre účely zabezpečenia právnej istoty sťažovateľka súčasne podala proti napadnutému rozhodnutiu aj ústavnú sťažnosť, a to napriek tomu, že podľa jej právneho názoru je v tomto prípade daná prípustnosť dovolania i dôvody dovolania v zmysle § 419 a nasl. CSP.

13. Sťažovateľka preto z dôvodu zachovania právnej istoty navrhla, aby ústavný súd konanie o sťažnosti s poukazom na § 31 a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 162 ods. 1 písm. a) CSP a § 164 CSP prerušil, a to až do právoplatného skončenia konania o dovolaní podanom sťažovateľkou.

14. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti takto rozhodol:

„Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. ICob/285/2014-596, zo dňa 9. júna 2016, a to v jeho ústavnou sťažnosťou napadnutej výrokovej časti, bolo porušené právo Sťažovateľky na súdnu a inú ochranu zakotvené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a v čl. 36 ods. 1 Listiny a právo Sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie zakotvené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd Slovenskej republiky v ústavnou sťažnosťou napadnutej výrokovej časti rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. ICob/285/2014-596, zo dňa 9. júna 2016, ruší a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Krajský súd v Bratislave je povinný nahradiť Sťažovateľke trovy konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky.“

II.

15. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

17. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

19. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

20. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

21. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v občianskom súdnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010).

22. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka súčasne s podaním sťažnosti ústavnému súdu podala najvyššiemu súdu dovolanie proti rozsudku krajského súdu.

23. Ústavný súd už zaujal názor (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 84/2010, I. ÚS 153/2010, III. ÚS 200/2010, III. ÚS 114/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej ústavnej sťažnosti je ústavná sťažnosť považovaná za prípustnú až po negatívnom rozhodnutí o dovolaní sťažovateľky. Pritom lehota na prípadné podanie takejto sťažnosti bude považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu napadnutému dovolaním sťažovateľky –

rozsudku krajského súdu (porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99 a jeho body 51, 53 a 54). Nie je preto ani dôvod na to, aby ústavný súd prerušil konanie, ako to navrhuje sťažovateľka, a vyčkával so svojím rozhodnutím až do vydania rozhodnutia dovolacím súdom, pretože sťažovateľka môže podať ústavnú sťažnosť až po doručení rozhodnutia o danom mimoriadnom opravnom prostriedku (dovolaní).

24. Vzhľadom na tieto skutočnosti ústavný súd sťažnosť podľa zásady ratio temporis odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. októbra 2016